

Kám ē-sái koh m̄ng b̄n-tê, Siōng-tè?

敢 ē-sái koh m̄ng 問題，上帝？

--huán-síng Tâi-uân Tòk-lip Kiàn-kok ūn-tōng

--反省臺灣獨立建國運動

Mag ik iets vragen weer, God? *

--a reflection on Taiwanese nation-building movement

Kám sī teh tīng puann?

Bosnia kap Kosovo ê tshân-tshng

1990 nî-tāi, puann-mê

Tsa-bóo-lâng hông kiò-khí-lâi tsip-háp

Tī in ang, in kiánn

In lāu-pē, in hiann-tī ê bīn-thâu-tsīng

Serbia ê ping-á kā in tséng-tsók tsīng-huà

1 mê koh 1 mê, it-tit kàu

“Tsia-ê tsa-bóo-lâng

lóng thè lán thuân tsíng--ah”

Tsa-poo-lâng tuā-siann tshìò

Tsiah pàng in tsáu.

敢是 teh tīng puann ?

Bosnia kap^[1]Kosovo ê^[2] tshân 莊

1990 年代，半暝^[3]

Tsa-bóo-lâng^[4] hông 叫起來集合

Tī^[5] in ang^[6]，in 困

In 老 pē^[7]，in 兄弟 ê 面頭前

Serbia ê 兵 á^[8] kā^[9] in 種族淨化

一暝 koh^[10]一暝，一直 kàu^[11]

“Tsia-ê^[12]tsa-bóo-lâng

攏替 lán^[13]傳 tsíng--ah”

Tsa-poo-lâng^[14]大聲笑^①

Tsiah^[15]pàng in 走。

* 此標題為荷蘭文

[1] kap : 恰

[2] ê : 的

[3] mê : 暝

[4] tsa-bóo-lâng : 查某人

[5] tī : 佇

[6] in ang : 個翁

[7] pē : 爸

[8] á : 仔

[9] kā : 共

[10] koh : 閣

[11] kàu : 到

[12] tsia-ê : 遮的

[13] lán : 咱

[14] tsa-poo-lâng : 查埔人

[15] tsiah : 才

Kám sī

Uganda ê tsók-kûn sio tōo-sat?

Ìn-nî ê pōo-tūi phah-jip-khì East Timor?

Jit-pún-lâng tshim-jip Lâm-kiann? Á-sī

Iâ-lōo-sat-léng hōo Pa-pí-lûn pà-tsiām

Tng-thâu pèh-jit.....

敢是

Uganda ê 族群 sio^[16] 屠殺?

印尼 ê 部隊 phah^[17] 入去 East Timor?

日本 lâng 侵入南京? Á-sī^[18]

耶路撒冷 hōo^[19] 巴比倫霸佔

Tng 頭 pèh 日.....^②

Kuí ê tsa-poo-lâng úi tuà hái-sán-tànn

Hê-á-khak tún kah ná pue-sua-lun

Bì-lù tò tī thōo-kha kuí-nā kuàn

In khai-sí phín

Tshut-tsháu ê pún-sū

1 ê si-jín tú-á tuì Èh-mîng tò-tng--lâi

I kóng hia-ê tsa-bóo-lâng

Níng kah hōo i buán-tsiok

“Guá khì tìng-koo-ki,

Khì hia tòk-lip kiàn-kok.”

In lóng ha-ha tshiò

Kui au pèh-pèh ê phué kóp-jip âu

I ê bìn huán âng

幾 ê^[20] tsa-poo-lâng 圍 tuà 海產擔

蝦 á 殼 tún kah^[21] ná 飛沙崙

Bì-lù tò^[22] tī 塗跤幾 nā^[23] 罐

In 開始 phín

出草 ê 本事

一 ê 詩人 tú-á^[24] tuì 廈門 tò-tng^[25] 來

伊講 hia-ê^[26] tsa-bóo-lâng

Níng kah hōo 伊滿足

「Guá^[27] 去釘孤枝，

去 hia^[28] 獨立建國。」

In 攏 ha-ha 笑

Kui^[29] au^[30] pèh-pèh ê phué kóp 入喉

伊 ê 面反 âng

^[16] sio : 相

^[17] phah : 拍

^[18] á-sī : 抑是

^[19] hōo : 予

^[20] ê : 个

^[21] kah : 甲

^[22] tò : 倒

^[23] nā : 若

^[24] tú-á : 拄仔

^[25] tò-tng : 倒轉

^[26] hia-ê : 選的

^[27] guá : 我

^[28] hia : 選

^[29] kui : 規

^[30] au : 甌

Ná tshìng--kùe ê tsím-á-khak

Ná tshìng--過 ê 蟬 殼

I iōng siánn-mih

伊用 siánn-mih^[31]

Khì Tìong-kok

去中國

Thè Tâi-uân tók-lip kiàn-kok?

替臺灣獨立建國?

Guá sa bô

Guá sa^[32] bô^[33]

Kám sī

敢是

Lí tók-tók

Lí^[34] 獨獨

Thè in tsò ê hit ki

替 in 做 ê hit^[35] ki^[36]

Tâi-uân-tsè--ê

臺灣製--ê

Tsuānn.....

Tsuānn.....

Ah, guá kám thang kóng?

Ah, guá 敢 thang^[37] 講?

Siâu?

Siâu?

作者註：

① Tsit tuānn sī teh kóng 1990 nî-tāi Serbia ê ethnic cleaning, tiānn-tiānn iōng gang rape ê hong-sik, khì pik-hāi hōo in tsing-hók ê tsók-kūn.

這段是 teh 講 1990 年代 Serbia ê ethnic cleaning，定定用 gang rape 的方式，去逼害予 in 征服的族群。

② Kū-iok Sîng-king Liát-ông hā-kuàn kap Iâ-lī-bí-su, lóng ū siá-tiòh kong-guân-tsing 586

^[31] siánn-mih：啥物

^[32] sa：捎

^[33] bô：無

^[34] lí：你

^[35] hit：彼

^[36] ki：枝

^[37] thang：通

nî Babylon kong-phuà Jerusalem, sio kui siânn, huí-biát sîng-tiân, Iû-thài-lâng ê tsa-bóo-lâng tng-thâu pèh-jit hōo Babylon ê ping-á lîng-jiók, tsuē-tsuē Iû-thài-lâng koh hông ah khi Babylon tsò lôo-lē.

舊約聖經列王下卷 kap 耶利米書，攏有寫著公元前 586 年 Babylon 攻破耶路撒冷，燒規城，毀滅聖殿，猶太人的查某人 tng 頭 pèh 日子巴比倫的兵仔凌辱，濟濟猶太人閣 hông 押去巴比倫做奴隸。

鄭雅怡

國立臺灣師範大學 臺灣文化及語言文學研究所 博士班